

Notat



Miljøministeriet  
Miljøstyrelsen

Kemikalier  
J.nr. MST-7160-00008  
Ref.  
Den 3. oktober 2011

## 10. Partskonference under Basel konventionen om kontrol med grænseoverskridende transport af farligt affald og bortskaffelse heraf.

### Baggrund

Basel konventionen handler om regulering af grænseoverskridende transport af farligt affald samt om behandling af dette affald. Konventionen trådte i kraft i 1992.

I 1995 blev der med stærk støtte fra bl.a. Danmark vedtaget en ændring til Basel Konventionen, som forbyder eksport af farligt affald fra OECD til ikke-OECD lande, dvs. et forbud mod eksport af farligt affald fra i-lande til u-lande. 70 lande, herunder Danmark og EU, har ratificeret ændringen, som endnu ikke er trådt i kraft.

I 1999 blev der endvidere vedtaget en protokol til konventionen om regler for erstatning i forbindelse med grænseoverskridende affaldstransporter. Ingen lande har endnu ratificeret protokollen.

Konventionen har 176 parter, som antalsmæssigt er ligeligt fordelt mellem de 5 FN-regioner. USA har underskrevet den oprindelige konvention men ikke ratificeret hverken Konventionen eller ændringen (eksportforbuddet).

Konventionen er implementeret i dansk lovgivning gennem EU's forordning om overførsel af affald, hvor eksportforbuddet mod eksport af farligt affald også er indarbejdet. Det vil sige at forbuddet gælder for alle EU landene.

### Centrale emner på COP10

Der er en del emner, der skal diskuteres på partskonferencen. Nogle er procesrelaterede, mens andre omhandler udviklingen og effektiviteten af konventionen.

De følgende centrale emner vil blive behandlet nedenfor:

1. Ny strategiplan (2012-2021)
2. Forbuddet mod eksport af farligt affald fra OECD lande til ikke-OECD lande
3. Ophugning af skibe
4. Synergier – fremme af samarbejde og koordination mellem Stockholm konventionen om persistente organiske forureningsstoffer, Rotterdam konventionen om proceduren for forudgående informeret samtykke for visse farlige kemikalier og pesticider i forbindelse med international handel og Basel konventionen om kontrol med grænseoverskridende transport af farligt affald og bortskaffelse heraf

#### 1) Ny strategiplan (2012-2021)

Parterne til Basel konventionen vedtog for 10 år siden den første strategiplan, der havde fokus på at sikre, at affald blev miljømæssigt forsvarligt behandlet. Denne strategiplan havde en 10 års ramme, og der er nu udarbejdet et udkast til en "ny" strategiplan for perioden 2012-2021.

Den nye strategiplan har fokus på implementering af konventionen for på den måde at forhindre ulovlig eksport af affald og sikre affaldets miljømæssige forsvarlige behandling. Udfordringen i strategiplanen ligger i den praktiske mulighed for implementering af denne. Der er derfor udarbejdet et forslag til finansiering, hvor der specielt henvises til den tværgående finansierings proces på affalds og kemikalieområdet initieret af UNEP. Denne tværgående proces forventes at fremkomme med en række anbefalinger på fremtidig finansiering af affalds og kemikalieområdet, idet det ikke forventes, at der kommer nye penge til området, men at de penge, der er, benyttes mere koordineret og effektivt.

Det forventes, at alle vil bakke op om de mål, der er i den nye strategiplan, men også at specielt ulandene ønsker at se konkrete forslag til finansiering, da mange af aktiviteterne vil skulle føres ud i livet af ulandene.

## **2) Forbuddet mod eksport af farligt affald fra OECD lande til ikke-OECD lande**

Forbuddet mod eksport af farligt affald fra OECD til ikke-OECD lande er pga. for få ratifikationer fortsat ikke trådt i kraft globalt.

Foruden de manglende ratifikationer, er der desuden heller ikke opnået enighed blandt konventionens parter om, hvor mange ratifikationer, der reelt er behov for, for at forbuddet kan træde i kraft. Dette skyldes, at der ikke har kunnet opnås enighed om, hvorledes konventionens ikrafttrædelsesbestemmelse (artikel 17.5) skal fortolkes. Der har dannet sig to skoler. Én skole, der går ind for den såkaldte "fixed-target-model", hvorefter der kræves, at et vist antal af de lande, der vedtog ændringen skal ratificere. Og en anden skole, der går ind for den såkaldte "moving-target-model", hvorefter der kræves at en vis andel af det til enhver tid værende antal parter skal ratificere. EU støtter "fixed-target-modellen" – af juridiske og politiske grunde. Det er mest i overensstemmelse med ordlyden af artikel 17(5) og sikrer hurtig global ikrafttræden af forbuddet.

På sidste partskonference lykkedes det endnu engang ikke at opnå enighed om fortolkningen af ikrafttrædelsesbestemmelsen, hvorfor Schweiz og Indonesien igangsatte en række uformelle møder, hvor udvalgte lande har diskuteret sårbare landes udfordringer i forhold til import af farligt affald og eventuelle løsninger af de problemer, som kunne identificeres. Dette såkaldte landebaserede initiativ ("country-lead-initiativ" – CLI) har resulteret i et to-strengt forslag til beslutning. Den ene del foreslår en fortolkning af ikrafttrædelsesbestemmelsen, som støtter op om EU's forslag til fortolkning ("fixed-target-model"). Den anden del foreslår en række initiativer, som bl.a. kan hjælpe udviklingslandene med at beskytte sig mod import af farligt affald fra andre udviklingslande og udarbejdelse af vejledninger om miljømæssig forsvarlig behandling af farligt affald.

Danmark har deltaget i det landebaserede initiativ og arbejdet for, at forbuddet mod eksport af farligt affald blev respekteret, og at u-landene havde redskaber til at sikre en miljømæssig forsvarlig behandling af nationalt genereret farligt affald.

## **3) Ophugning af skibe**

I maj 2009 blev Hong Kong konventionen (en IMO-konvention) om sikker og miljømæssig forsvarlig ophugning af skibe vedtaget. På sidste Basel partskonference blev der opnået enighed om en proces for at udarbejde en sammenligning af kontrol og håndhævelses mulighederne under Baselkonventionen og den nye IMO-konvention. Sammenligningen skulle danne baggrund for de videre drøftelser af, hvordan og i hvilket omfang skibe, der sendes til ophugning, dækkes af Baselkonventionen. Danmark har bidraget aktivt til EU's vurdering af dette.

I EU's sammenlignende analyse af de to konventioner konkluderes det, at Hong Kong konventionen om sikker og miljørigtig ophugning af skibe tilvejebringer som minimum det samme niveau af kontrol og håndhævelse som Basel konventionen i forhold til skibe, der sendes til ophugning. Styrken i den nye konventions kontrol- og håndhævelsesmuligheder er, at den er tilpasset den maritime regulering - i modsætning til Basel-konventionens systemer.

Parterne til Basel konventionen skal blive enige, om den nye IMO-konvention kan erstatte Basel-konventionen, således at dobbeltregulering undgås i fremtiden.

#### **4) Synergier – fremme af samarbejde og koordination mellem Stockholm-, Rotterdam- og Basel konventionen.**

Der er et potentiale for synergier mellem relaterede internationale miljøaftaler, både organisatorisk og i forhold til deres implementering. Udnyttelse af synergier indgår også overordnet i FN's arbejde, især i relation til forbedring af den internationale miljøforvaltning, og er et af temaerne på Rio+20 konferencen i 2012.

Der er siden maj 2005 foregået en synergi proces, som involverer Rotterdam konventionen, Stockholm konventionen og Basel konventionen. På en særlig partskonference for alle tre konventioner i 2010 blev det besluttet at øge samarbejde og koordinationen, blandt andet i konventionernes administration, kapacitetsopbygning i u-lande, arbejdsprogram og budget. På forsøgsbasis blev det også besluttet at ansætte en fælles sekretariatsleder for konventionerne. Hovedformålet er, at udnytte ressourcerne i administrationen bedre, og at flytte midler til assistance til u-landenes implementering af konventionerne. Stockholm konventionens 5. partskonference og Rotterdam konventionens 5. partskonference vedtog tidligere i år en række beslutninger i relation til dette emne, efter vanskelige forhandlinger, som skyldtes en række landes bekymring for, om alle konventionerne vil blive ligeligt tilgodeset af tiltagene. Beslutningerne skal vedtages af Basel konventionernes partskonferencer, før de kan træde i kraft.